

նոյն տառնները քաղաքին անցնող կարողիկ քանոնայ մը՝ Քովմաս Հայրապետեանը գրաքննիչ կը կարգէ որուն կը յանձնէ «Ժամագիրք»ին սրբագրութիւնը : Հայրապետեան իր մոլեռանդութեամբ կը գերազանցէ Հոյովն ու նոյն իսկ Համազասպեանը, պահանջելով որ արդէն արգիւնում 8 թերթերէն զատ 8 թերթեր կ'ս վերատպուին, ու ջանալով ընկէ կարգ մը սրբագրութիւններ ալ : Ոսկանի օրով 1673 ին սկսուած «Ժամագիրք»ը՝ նագար ընդդիմութիւններով ու չարչարանքներով կարելի կ'ըլլայ աւարտել 1676 ին, Ոսկանի և Համազասպեանի անուանց յիշատակութեամբ : Լեւոնեան խմբակը մէկ կողմէն կ'ուսելով կրօնամոլ կոչերին կողմէ յարուցուած արգելքներուն դէմ, միւս կողմէ կարող կ'ըլլայ նրատարակել նետուեալները . — **Ճարտասանութիւն** (1674), **Գիւրբ աչքութեանց** «և կերպ ուսանելոյ գեղուն իտայ. ոճի քերականութեան» 1675 : Վերջնոյն յիշատակարանին մէջ կը կարդանք . «Աւարտեցու գրքուիս . . . արդ որ նանդիպիկ սնայ, ասասչիք գմի նայր մեր՝ վասն աչոյդութեան գործարանիս և պատճառաց ստրին, Ոսկանայ վարդապետին նանգուցելոյ ի Բս. . . և եչոր նորին Պարոն Աւետիսին, նաև վասն իմ նուաստիս ամենից պաշտօնատարի Սողոմոնիս, որ յոյժ վշտիւք վճարեցի . . . » : Իսկ 1676 ին (քաց ի **Գրբակ կարեւոր** Յ. տիպէն գոյ յիշատակելց իմ արդէն), կը նրատարակին **Մագոց** մը (Բ. տիպ) որուն յառաջարանին մէջ բուսած է « . . . աղանամիս վարդապետն (Ոսկան) միարանեայ էր ընդ կաշենածին և օձարարոյ արիտապաւան ջերիցոյն Քաղեռի Երեւանեցոյ առ ի ապումն Աստի Սողոմոնին, յորմէ պատճառէ կրեայ զգանազան փորձութիւնս և զնորատես նարածս . . . մանուամբ բարձաւ ի կենաց աստի, գորոյ զիպիք պատմութիւն անցից նորին ամենայնի ընթեռելոց էր ի յատուկ զիրս նորին . և այսու ամենայնիս զկնի մանուան տեսան ինոյ մատնեցայ ես սղուպս փոխանակ նորին ի ձեռն անօրէն գոյդոսին առ ջորս . . . գործելով միշտ (Քաղեի) ընդդէմ ազգին Հայոց և Ս. Արոսոյն Էջմիածնի և գործարանի նորին, ոչիք նամարելով զամենայն Հայս և զյոյժ բանապրանս կարողիկութին և ամենայն վարդապետաց . . . Որովք . . . պատճառօք ոչ կարացար ցարդ կատարել զնրաման վեճին. այժմ սակաւ ինչ զոգի առեայ . . . ձեռն արձաք առ ի ապել . . . նախ զիտք Մաշտոցն, և ապա զկատարեայ բանն բոտ նրամանի նոզեւոր տիրին : Յիշատակարանը կը յանելու . . . յիշեալիք . . . զՍողոմոնն, որ կայ մատնեցեայ բազմաց չարչարանաց ի Մագոցիկայ սակա գործարանի Ս. Արոսոյն Էջմիածնի . . . և զիս գնուաստս յամենեցուն զՎկրափջ անուամբ և եր բանի սպասաւորս . . . նանդերձ . . . Ջուղայեցի Ոսկանեանքնց Տեր Գարիսն, որ ոչ ինայէ օգնել մեզ ի նեղութեանս մերում, ի գործաւնօրիւնս յայս» . . . : — Հակառակ այս խումբ որ նրատարակիչներուն կորովի դիմադրութեանց, կարողիկ կոչերին յարուցած արգելքները չեն ուշանար վերջ ի վերջոյ ընդհատելու անոնց գործաւնօրիւնները : Այսպէս Լեւոնեան և իր ընկերները կը մնան անգործ քանի մը տարի : 1683 ին միայն՝ Սողոմոնի երկարժամանակեայ դիմումներուն վրայ, կառավարութիւնը կ'արգիլէ Հայրապետեանին իտալոսիլ նայ տպարանի գործերուն, և կը պատուիրէ տպարանատիրոջ՝ ճշդիւ կատարել կառավարութեան դրած 1669 ի պայմանը որ էր կարողիկ եկեղեցիին նակառակ զիրքեր չուպել : Այն տառն է որ Սողոմոն կրկին գործի կը ձեռնարկէ ու նոյն տարին կը նրատարակէ **Գիւրբ աշխարհացը**, **Ակն հոգեկանը**, նաև **Պարսէզ հոգեւոր** Յ. տիպը : — Տասնամեայ նաշածանաց դէմ մղած մարտումներին այլ եւս տանելի դարձուցած չէին Լեւոնեանց խումբին նոն մնայր. կ'որոշեն Ամուկերամ անձնիլ և նոն գործել : Այս բոլորն սակայն զրաշար ՄԲՏԹԷՏՍ Վ. Ա. ՆԱՆՎԵՅԻՅԻՆ է որ պիտի նանդիպիք ի ԶՈՒԱՆՏՍ : Միաներուն նետքը կը կորսնցունենք. կ'երեւի թէ անոնք կ'սկսին ուրիշ գործերով զբաղիլ : Միայն «Ս. Էջմիածնի և Ս. Սարգսի գօրավարի տպարան»էն 1685 ին յոյս ընծայուած փոքր ժամագիրք մըն է որ կը տեսնենք, ձակտին դրոշմուած « . . . վերակաշտութեամբ, ծախիւք և աշխատութեամբ Ջուղայեցոյ Մովսէսի որդի Սիմոն ձօրձի, և արդեամբք Մոջաղիլիցոյ Հայրապետի որդի Գրիգորի . . . վասնաւականի », բոլիս բուշրով ու գարդախակ էչերով : 1702 ին Մարտիլիա տպուած կը տեսնենք 3 զիրք . — **Շարակնոց**, **Հայելի վարոց** և **Յիսուս Ողի**, Ոսկանեան տառերով, քաց առանց տպարանի յիշատակութեան : 1708 ին **Յամայի չեւմեռանդակեռ** (Բ. տիպ) և **Կարգաւորութիւն հասարակաց ազօրից եկեղեցոյն Մեծից Հռոմայ**. այս 2 ին Յիշատակարաններէն կ'իմանանք թէ Քօշքաշինեցի Միմասի որդի Յովհաննէս անուամբ մարդ մըն է զանոնք «պատմայ ընկ տուղ»ը : Իսկ 1710 ին դարձեայ առանց տպարանի յիշատակութեան Մարտիլիա դրոշմուած է **Սաղմոս** մը :